

RØDE MØLLEVEJ 22, REBILD KOMMUNE

FREDNING AF REGAN VEST

AFGØRELSE

Kulturstyrelsen har besluttet at frede "Regeringsanlæg i Vestdanmark", forkortet Regan Vest, (1963-68 af Forsvarets Bygningstjeneste) bestående af det underjordiske anlæg med indgangsparti, to udstødningstårne, to indsugningstårne og nødudgang over jorden, tjenestebolig med garage/udhus og havemur (1965 af Forsvarets Bygningstjeneste), til- og frakørselsvej til anlægget, den indhegnede forplads med perimeterhegn og låger, porttelefon og trappe fra tjenesteboligens have til indgangen, Røde Møllevvej 22, 9520 Skørping, matr.nr. 7k, 7s, 8i, 8k, 8q, 8s, 8t og 8z, Oplev By, Gravlev, Rebild Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

BAGGRUND

Kulturstyrelsen underrettede Dem i brev af 10. oktober 2013 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet bygningsanlægget til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

I mail af 19. november 2013 skriver Naturstyrelsen Himmerland, at "For så vidt angår fredningen af anlægget har Naturstyrelsen alene den holdning at denne bør tage hensyn til mulighederne for evt. at drive anlægget som museum eller på anden vis. En sådan drift må formodes at kræve en række tilretninger og anlæg af adgangsforhold, evakueringsveje, alarmanlæg etc., hvilket bør kunne håndteres på en smidig og ubureaukratisk måde." Naturstyrelsen gør endvidere opmærksom på, at man ikke er interesseret i selv at drive anlægget som museum. Der findes dog fortillælde for, at Naturstyrelsen har overtaget ejerskabet til diverse anlæg under forudsætning af, at driften forestås og finansieres fra anden side, f.eks. Koldkrigsmuseum Langelandsfort. Naturstyrelsens interesser i Regan Vest knytter sig udelukkende til en overtagelse af naturarealerne over jorden og til en sikring af flagermusenes adgang til overvintringspladser i anlægget.

Rebild Kommune oplyser i mail af 25. november 2013, at kommunen "ser positivt på fredningsforslaget, fordi en realisering af dette vil bevare den unikke tidslomme, som er ideel for formidlingen af det civile beredskab under den Kolde Krig". Samtidig finder Rebild Kommune det vigtigt, "at fredningen ikke hindrer, at der etableres den fornødne sikkerhed med flugtveje og brandsikring. Der bør også tages hensyn til en øget tilgængelighed i det underjordiske anlæg." Endelig mener kommunen, at der kan "vise sig gode grunde til at lægge enkelte af de små 10 kvadratmeter store rum sammen....[og] at etablere moderne formidling i enkelte rum, således at det bliver muligt at formidle historien levende og nærværende for alle generationer af gæster".

Rebildcentret ved Niels Moes fremkommer i mail af 21. januar 2014 med flere ønsker til ændringer i anlægget. Det gælder således etablering af en elevator med flugtvejstrappe og opsamlingsrum samt mulighed for at fjerne inventar og skillevægge i et antal soverum. Ønskerne udspringer af drøftelser i tre arbejdsgrupper omkring åbning og formidling af Regan Vest. Endvidere finder Rebildcentret det ønskeligt, "at hele ejendommen ud mod Røde Møllevvej [dvs. maskinmesterboligen med omgivelser] sikres i fredningen mod nye anlæg, så Regan Vest bevarer sin anonymitet som "Danmarks Dybeste Hemmelighed". Kun hvis der ikke findes egnede muligheder for parkering og servicefunktioner i naboområdet, bør fredningen give muligheder herfor."

Jan Werner Jensen, Røde Møllevvej 28, påpeger i mail af 30. marts 2014 vigtigheden af, at Regan Vest "også fremover vil fremstå som et anlæg, der har til formål at ligge skjult for offentligheden."..." Det vil være ødelæggende for naturen og miljøet i ådalen, hvis man giver mulighed for at etablere synlige parkeringsmuligheder for personbiler ved indgangen til Regan Vest. Ved fredningen bør der derfor lægges stor vægt på den miljømæssige værdi og at trafikintensiteten på Røde Møllevvej ikke øges. Jeg vil derfor henvise til de andre alternative muligheder, som er fremlagt af arbejdsgruppen for besøg i anlægget."

Forsvarsministeriet meddeler i mail af 31. marts 2014, at ministeriet har hørt Beredskabsstyrelsen, der ingen kommentar har til en fredning af Regeringsanlæg Vestdanmark (Regan Vest). Forsvarsministeriet henholder sig til Beredskabsstyrelsens bemærkninger til høringen.

Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Kulturstyrelsen tager Forsvarsministeriets bemærkninger til efterretning og noterer sig, at ingen af de fem høringssvar går imod en fredning af Regan Vest.

Høringssvarene fra Naturstyrelsen, Rebild Kommune, Rebildcentret og Jan W. Jensen (nabo til anlægget) berører alle emner, som har relation til en mulig fremtidig åbning af Regan Vest for offentligheden, herunder trafik- og parkeringsforhold.

En bygningsfredning indebærer en umiddelbar sikring af de nuværende forhold, men den udelukker ikke fremtidige ændringer, når blot der tages hensyn til formålet med fredningen og de bærende fredningsværdier. Sådanne ændringer skal forinden godkendes af Kulturstyrelsen.

Det er endvidere et krav i bygningsfredningsloven, at der ved lovens administration lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt. Dette gælder naturligvis også i forbindelse med et så særegent bygningsværk som Regan Vest. Kulturstyrelsen indgår således gerne i drøftelser med ejer og eventuelt andre interessenter om mulige løsninger på de behov, der måtte opstå, f.eks. omkring sikkerhed og tilgængelighed.

Kulturstyrelsen har i øvrigt kun indflydelse på, hvad en fredet bygning anvendes til, såfremt anvendelsen kræver fysiske ændringer af bygningsværket. Desuden er løst inventar aldrig omfattet af en bygningsfredning. I dette særlige tilfælde anbefaler Kulturstyrelsen dog, at det i videst muligt omfang søges bevaret i anlægget.

Fredningen af Regan Vest omfatter tillige omgivelserne omkring indgangen, dvs. til- og frakørselsvejene, den indhegnede forplads samt maskinmesterboligen med udhus og havemur. Ændringer af disse arealer og elementer kan kun ske med Kulturstyrelsens tilladelse. Styrelsen tilslutter sig i øvrigt Niels Moes' og Jan W. Jensens betragtninger om, at anlægget bør bevare sin anonymitet, da den udgør en væsentlig del af fortællingen om "Danmarks dybeste hemmelighed".

Med hensyn til trafikintensitet på Røde Møllevej og parkeringsmuligheder i øvrigt ligger det uden for Kulturstyrelsens myndighed. Det vil være forhold, der skal reguleres i den kommunale planlægning.

BEGRUNDELSE

Kulturstyrelsen finder, at "Regeringsanlæg i Vestdanmark", forkortet Regan Vest, (1963-68 af Forsvarets Bygningstjeneste) bestående af det underjordiske anlæg med indgangsparti, to udstødningstårne, to indsugningstårne og nødudgang over jorden, tjenestebolig med garage/udhus og havemur (1965 af Forsvarets Bygningstjeneste), til- og frakørselsvej til anlægget, den indhegnede forplads med perimeterhegn og låger, porttelefon og trappe fra tjenesteboligens have til indgangen, Røde Møllevej 22, 9520 Skørping, Rebild Kommune, har de fremragende arkitektoniske og navnlig kulturhistoriske værdier, der kan begrunde fredningen af et bygningsværk yngre end 50 år.

FORMÅL

Formålet med fredningen af Regan Vest er at sikre et af landets mest markante og betydningsfulde monumenter fra Den Kolde Krig.

MILJØMÆSSIG VÆRDI (OMGIVELSER)

Det underjordiske anlæg med sine få spor over jorden indgår i et særdeles naturskønt landskab ved Rold Skov og Rebild Bakker. Tjenesteboligen ligger ydmygt ved grusvejen og skjuler indgangspartiet.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Regan Vest er opført midt under Den Kolde Krig til at huse landets øverste ledelse, regeringen, statsoverhovedet og udvalgte embedsmænd, i tilfælde af en truende (atom)krig. Fra den topsikrede bunker beskyttet af 50-60 meter tykke kalklag skulle regeringsudøvelsen fortsætte op til, under og efter et angreb fra den daværende Warszawapagt.

Regan Vest står som det ypperste symbol på den planlægning, som i koldkrigsårene omfattede alle sektorer i samfundet, og som skulle tage højde for, at en tredje verdenskrig kunne bryde ud med ganske kort varsel. Anlæggets udstyr og indretning vidner samtidig om et velordnet og lighedsorienteret samfund. Alle installationer og funktioner er nøje gennemtænkt under anvendelse af samtidens højteknologi, og indkvarteringsforholdene er ordentlige, men beskedne, selv for kongehusets medlemmer.

Regan Vests eksistens var yderst hemmelig, og maskinmesterboligen, der skjuler indkørslen til anlægget, var et perfekt skalkeskjul. Villaen med garage og havemur udgør et væsentligt element i den kulturhistoriske helhed. Endelig er anlæggets intakte bevaringstilstand i sig selv en kulturhistorisk værdi.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Konstruktionen bestående af to store toetages ringe til arbejde og ophold er avanceret, spektakulær og enestående, en ingeniørmæssig bedrift. Cirkelformen mindsker sårbarheden over for bombenedslag, og konstruktionen er på alle måder gennemtænkt, således at anlægget beskyttes maksimalt mod rystelser, og at forurening med atomare, biologiske og kemiske kampstoffer holdes ude. Indretning og materialevalg er overalt gedigent og rationelt, og det nagelfaste inventar er tilpasset væggenes krumme form.

Den lange hovedtunnel fra indgangen til ringene har en markant profileret konstruktiv struktur med specielle lysvirkninger. Den serielle rytme og det svagt krummede forløb skaber en oplevelse af uendelighed.

Maskinmesterboligen er et tidstypisk og velbevaret eksempel på en villa fra 1960'erne.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDI

De bærende fredningsværdier knytter sig til Regan Vests hovedstruktur, inkl. betonkonstruktionerne over jorden. Endvidere er alle installationer, der relaterer sig til anlæggets overlevelse og selvforsyning, dvs. ventilations- og filteranlæg, gastætte døre, strøm- og vandforsyning, samt det nagelfaste inventar i køkkenafsnittet, spise- og opholdsstuerne og i det store situationsrum bærende fredningsværdier. Endelig er den oprindelige materiale- og farveholdning samt skiltningen overalt en bærende fredningsværdi.

I maskinmesterboligen knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningernes ydre rammer, de oprindelige overflader og interiører samt til alarmknappen og højttaleren med forbindelse til regeringsanlægget.

ANBEFALINGER

Kulturstyrelsen anbefaler, at møbler og andet løst inventar i videst muligt omfang søges bevaret i anlægget som del af den samlede fortælling.

Kulturstyrelsen anbefaler endvidere, at de nye vinduer i villaens sydgavl samt i garagebygningen på længere sigt udskiftes til vinduer af samme type som de oprindelige.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over Kulturstyrelsens beslutning til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis De vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning (vedlagt).

OFFENTLIG BEKENDTGØRELSE OG TINGLYSNING

Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.kulturstyrelsen.dk, og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

17. juni 2014